

Magdalena Paul
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego
magdaa.paul@gmail.com

Działania bibliotekarzy i bibliotek wspierające osoby bezrobotne i poszukujące pracy

Streszczenie: Artykuł opisuje działalność bibliotek publicznych na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy, prowadzoną w Polsce po 2010 roku, a także realizację założeń programu „Wykielkuj na rynku pracy”. Uwagę poświęcono także kompetencjom, jakie powinien posiadać bibliotekarz wspierający osoby szukające zatrudnienia.

Słowa kluczowe: bezrobotni, bibliotekarze, kompetencje, poszukujący pracy

Czy biblioteka to dobre miejsce na prowadzenie poszukiwań zatrudnienia? Niech odpowiedź na to pytanie będą dane statystyczne. W raporcie *Europejskie badanie opinii użytkowników na temat korzyści wynikających ze stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotekach publicznych* znajdujemy informację, że w 2012 r. na niemal 100 mln ludzi w Europie, którzy skorzystali z bibliotek, 4,1 mln (tj. ok. 30% ogółu osób korzystających z publicznie dostępnych w bibliotekach urządzeń) używało komputerów w celu znalezienia zatrudnienia. Część z nich (250 tys. użytkowników, co stanowi 6%) znalazło w ten sposób pracę¹. Polskie badania przynoszą podobne dane – ok. 10% użytkowników poszukiwało pracy (w tym pisało i drukowało CV, przeglądało oferty, aplikowało on-line na wybrane stanowiska), a ok. 2% udało się w ten sposób uzyskać zatrudnienie. Mogło to być odpowiednio nawet 450 i 90 tysięcy osób².

Udostępnianie komputerów i innych urządzeń, a także zapewnianie dostępu do internetu nie jest jedynym działaniem, jakie mogą podjąć i podejmują biblioteki na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W artykule opisane zostały wybrane projekty bibliotek skierowane do tej grupy odbiorców oraz kompetencje, jakimi dysponować powinien bibliotekarz pracujący wśród tych osób.

Ogólnopolskie projekty dla bibliotek publicznych

Wśród ogólnopolskich projektów skierowanych do bibliotek publicznych wyróżniają się szczególnie inicjatywy Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI). Projekt *Rozpracuj to z biblioteką* realizowany był w latach 2012–2014 przez FRSI we współpracy z Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE), Centrum Wspierania Aktywności

¹ QUICK, S., PRIOR, G., TOOMBS, B., TAYLOR, L., CURRENTI, R. *Europejskie badanie opinii użytkowników na temat korzyści wynikających ze stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotekach publicznych* [on-line]. TNS, Bill & Melinda Gates Foundation, 2013 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/07/Europejskie_badanie_opinii_uzytownikow_nt_korzysci_ze_stosowania_tik_w_bibliotekach_publicznych.pdf, s. 5, 8.

² BOROWSKI, H. *Do czego służą biblioteki?* [on-line]. Warszawa: FRSI, 2015 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.biblioteki.org/dam/jcr:6c77e7a0-2abd-43ca-91c0-586e378124ec/Do_czego_s%C5%82uza_biblioteki_raport.pdf, s. 55.

Lokalnej oraz wojewódzkimi bibliotekami publicznymi z Kielc i Łodzi na terenie województw: łódzkiego, mazowieckiego i świętokrzyskiego³. Wzięło w nim udział ponad 30 bibliotek gminnych (wraz z filiami – łącznie 90 placówek)⁴. Projekt miał charakter systemowy i obejmował dostarczenie sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz wsparcie informatyczne, ofertę szkoleniową (z zakresu technologii informacyjnych i komunikacyjnych, doradztwa zawodowego, planowania rozwoju biblioteki, co obejmować miało wpisanie działań w obszarze rynku pracy i doradztwa zawodowego w strategię biblioteki) oraz dotacje na realizację działań wspierających osoby poszukujące pracy lub chcące się przekwalifikować⁵. W większości aktywność bibliotek skupiła się na grupach młodzieży i kobietach. Według deklaracji uczestników projektu działania związane z otrzymaniem grantów objęły łącznie ok. 1400 osób potrzebujących⁶. Połowa bibliotek przeprowadziła w ramach nich szkolenia lub warsztaty. Inne inicjatywy obejmowały: korzystanie z serwisu *praca-enter.pl* i narzędzia *Twój potencjał*, spotkania z przedsiębiorcami, właścicielami firm, pracodawcami oraz indywidualne wsparcie związane z rynkiem pracy oferowane przez bibliotekarza lub osoby spoza biblioteki⁷.

W 2013 r. w ramach drugiej rundy programu *Organizacje pozarządowe bibliotekom*, realizowany był, częściowo równoległe do omawianego powyżej, również projekt *Praca: Enter. Biblioteka jako miejsce informacji o rynku pracy* (FRSI wspólnie z FISE). Celem było przygotowanie bibliotek do pełnienia funkcji centrów wsparcia dla osób poszukujących pracy lub planujących ścieżkę kariery⁸. Sztandarowym elementem tego projektu było wykorzystanie narzędzia *Twój potencjał* umożliwiającego analizę i lepsze poznanie celów zawodowych, motywacji, wartości, którymi osoby kierują się w życiu zawodowym i kompetencji, które posiadają. Choć strona projektu nie jest już aktualizowana, narzędzie *Twój potencjał* znajduje się w internecie wraz z przewodnikiem dla osób poszukujących pracy, katalogiem zawodów oraz czytelnią, tj. zbiorem artykułów dotyczących rynku pracy⁹. Natomiast najlepsze scenariusze działań lokalnych, które miały na celu przyciągnięcie do biblioteki nowych użytkowników, zostały sporządzone przez biblioteki biorące udział w projekcie i opublikowane jako dobre praktyki¹⁰.

Z kolei rok później, w trzeciej rundzie programu *Organizacje pozarządowe bibliotekom*, FRSI wspólnie z FISE prowadziło program *Praca, rodzina, finanse. Biblioteka dla dorosłych*, w ramach którego biblioteka otrzymała wsparcie w realizacji projektu modelowego, wybranego spośród czterech możliwych do wyboru tematów. Jednym z nich była właśnie

³ *Rozpracuj to z biblioteką* [on-line]. Warszawa: FRSI [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://frsi.org.pl/projekt/rozpracuj-to-z-biblioteka/>.

⁴ *Znamy wyniki naboru do projektu „Rozpracuj to z biblioteką”* [on-line]. Warszawa: FRSI [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://frsi.org.pl/wyniki-naboru-rozpracuj-to-z-zbiblioteka/>.

⁵ *Rozpracuj to z biblioteką*, dz. cyt.

⁶ BACZKO-DOMBI, A., STEC, M., STEC, M., KOMENDANT-BRODOWSKA, A. *Rozpracuj to z biblioteką: raport ewaluacyjny* [on-line]. Warszawa: FRSI, 2014 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://frsi.org.pl/rozpracuj-to-z-biblioteka-raport-ewaluacyjny/>, s. 21–22.

⁷ Tamże, s. 24–26.

⁸ *Organizacje pozarządowe bibliotekom: katalog ofert: II runda Programu Rozwoju Bibliotek* [on-line]. Warszawa: FRSI [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/08/NGO_bibliotekom_katalog_ofert_II_RUNDA.pdf, s. 5–6.

⁹ *Praca: Enter* [on-line]. Warszawa: FRSI, 2013 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://www.praca-enter.pl/>.

¹⁰ *Organizacje pozarządowe bibliotekom...*, dz. cyt., s. 5–6.

„kariera zawodowa”. Jego grupą docelową byli maturzyści, absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, studenci i osoby wchodzące na rynek pracy¹¹.

Każdy projekt składał się z trzech elementów:

1. organizacji czytelniczo-multimedialnego działu tematycznego w bibliotece,
2. prowadzenia działalności informacyjno-promocyjnej,
3. spotkań, seminariów, warsztatów lub prezentacji w bibliotece z udziałem specjalistów i praktyków lub prowadzonych przez samych bibliotekarzy¹².

Program modelowy „kariera zawodowa” został opublikowany na portalu labib.pl w formie inspiracji *W drodze do kariery zawodowej*¹³.

Jako przykład projektu także wspierającego młode osoby na rynku pracy podać trzeba *Link do przyszłości*, realizowany od 2012 r. w czterech edycjach. Trzy pierwsze z nich pod nazwą *Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera*, miały na celu wspieranie młodych osób z małych miejscowości w planowaniu ścieżki kariery w kontekście rozwoju społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy¹⁴. Aby to osiągnąć:

1. organizowano spotkania dla młodzieży z młodymi profesjonalistami z szeroko pojętej branży ICT – odbyło się łącznie 907 spotkań, w których wzięło udział 25 tysięcy osób,
2. przeprowadzono wspólnie z Fundacją Social Wolves olimpiadę *Zwolnieni z teorii*, która miała na celu rozwój praktycznych umiejętności uczestników z zakresu zarządzania projektami oraz inspirowanie do aktywności społecznej – wzięło w niej udział 7 tys. osób,
3. w ramach *Tygodnia z Internetem* stworzono scenariusz spotkań, w których uczestniczyło 5 tys. osób,
4. przygotowano cykl webinarów, z których skorzystało 1200 zainteresowanych¹⁵.

Czwarta edycja projektu, trwająca od września do grudnia 2015 r., nosiła nazwę *Link do przyszłości. Zaprogramuj swoją karierę*. Jej celem było zainteresowanie młodych osób nauką programowania¹⁶.

Działalność bibliotek na rzecz osób poszukujących pracy

Udział w projektach ogólnopolskich i twórcze wykorzystywanie proponowanych w ich ramach rozwiązań to nie jedyne, co robią biblioteki publiczne. Niejednokrotnie prowadzą one

¹¹ *Organizacje pozarządowe bibliotekom: katalog ofert: III runda Programu Rozwoju Bibliotek* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w WWW: http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/08/NGO_bibliotekom_katalog_ofert_III_RUNDA.pdf, s. 12–13.

¹² Tamże.

¹³ KOZIK, A. *W drodze do kariery zawodowej* [on-line], [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <https://labib.pl/inspiracja/pokaz/545/>.

¹⁴ *Link do przyszłości. O projekcie* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://linkdoprzyszlosci.pl/o-projekcie/>.

¹⁵ *Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera*, wrzesień 2012–marzec 2015 [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://linkdoprzyszlosci.pl/wp-content/uploads/2015/08/Zbiorcza_3-edycja_PL.pdf, s. 2–6.

¹⁶ *Link do przyszłości. O projekcie*, dz. cyt.

samodzielnie lub we współpracy z lokalnymi instytucjami rynku pracy bardzo ciekawe działania na rzecz osób starających się o zatrudnienie.

Na szczególną uwagę zasługują projekty bibliotek miejskich w Olsztynie i we Wrocławiu, ze względu na fakt, że obie opisywane filie-mediateki powstały w ramach projektu Fundacji Bertelsmanna *Biblioteki dla młodych klientów*, aby pełnić rolę *modelowych bibliotek dla grupy wiekowej od 13 do 25 lat*¹⁷. Doradztwo zawodowe było wpisane w cele merytoryczne projektu¹⁸. Przedstawiony też zostanie tegoroczny projekt Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gliwicach.

Mediateka we Wrocławiu prowadzi szereg działań na rzecz młodych osób poszukujących informacji o zawodach, kierunkach kształcenia i rynku pracy lub oczekujących pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia. Tematyka doradztwa zawodowego podejmowana jest w działaniach obejmujących zarówno Mediatekę, jak i inne filie Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu. Beneficjentów działań biblioteki można najczęściej przypisać do dwóch grup: uczniów szkół oraz studentów i absolwentów. Mogą oni skorzystać z następujących form wsparcia:

- indywidualne:
 1. konsultacje doradcy zawodowego,
 2. informacje zamieszczane na stronie internetowej biblioteki¹⁹, obecnie m.in. zestawienie bibliograficzne pozycji dostępnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu z dziedziny doradztwa zawodowego²⁰,
- grupowe:
 3. warsztaty prowadzone dla szkół oraz dla osób zgłaszających się indywidualnie, o tematyce:
 - spadochron – tygodniowy warsztat poruszający kwestie predyspozycji zawodowych, określania umiejętności oraz metod poszukiwania pracy,
 - dokumenty aplikacyjne,
 - rozmowa kwalifikacyjna,
 - radzenie sobie ze stresem,
 - motywacja,
 - zarządzanie czasem,
 - twórcze myślenie,
 - mobbing w szkole²¹.

Kolejną inicjatywą był projekt *Edukacja – Rozwój – Innowacja. Odkryj swój potencjał*, który miał na celu *zachęcenie młodzieży do aktywnego spędzania czasu wolnego poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i aspiracji edukacyjnych oraz zainteresowanie różnymi dziedzi-*

¹⁷ REJDAK, K. „*Biblioteki dla młodych klientów*”: projekt Fundacji Bertelsmanna. W: *Biblioteki dla młodych klientów: scenariusz*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, [2005], s. 13.

¹⁸ Tamże, s. 16.

¹⁹ ZADOROŻNA, U. *Doradztwo zawodowe w „Mediatece”*. W: *Biblioteki dla młodych klientów: scenariusz*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, [2005], s. 35–36.

²⁰ CHOJNOWSKA, J. (oprac.). *Doradztwo zawodowe: zestawienie bibliograficzne pozycji dostępnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu* [on-line]. Wrocław, 2013 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.biblioteka.wroc.pl/attachments/article/66/bibliografia%20doradztwo%20zawodowe.docx-1_popr.doc.

²¹ ZADOROŻNA, U. Dz. cyt., s. 36–37.

*nami wiedzy*²². Przygotowano w ramach niego zajęcia, warsztaty, wystawy i fora tematyczne na temat najnowszych osiągnięć naukowych, a także spotkania z przedstawicielami uniwersytetów²³.

Wsparcie oferowane przez Planetę 11 w Olsztynie również przybiera formy indywidualne i grupowe. Dzięki nawiązaniu współpracy z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie możliwe było zorganizowanie cotygodniowych dyżurów doradcy zawodowego. Ponadto organizowane są szkolenia dla grup:

- „Spadochron” – pięciodniowe szkolenie pomagające określić predyspozycje zawodowe i zaplanować karierę zawodową,
- „Marzenia” – zajęcia planowania przyszłości zawodowej wykorzystujące arteterapię,
- „Warsztat Komunikacji Interpersonalnej”,
- „Warsztat Autoprezentacji”²⁴.

Poszerzeniem oferty multimedialnej Planety 11 był projekt wirtualnego doradztwa zawodowego *Detektyw* w formie aplikacji dostępnej na płytach CD w Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie. Partnerem programu był Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie. Mechanizm gry opisany został następująco: *Użytkownik programu, wcielając się w postać detektywa, ma do rozwiązania wiele zadań, które mają mu ułatwić wybór odpowiedniego dla niego zawodu. Detektyw wyposażony jest w palmtop, z którego wyświetla się hologram z jego wirtualną asystentką. Asystentka zaprasza go do wykonania 6 zadań i związanych z nimi ćwiczeń*²⁵.

Z kolei Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach wraz z gliwickim Zespołem Szkolnych Doradców Zawodowych²⁶ zaproponowała swoim młodym użytkownikom nieco inną tematykę warsztatów. Od stycznia do czerwca 2016 r. przeprowadzono sześć spotkań o tytułach:

1. Cele i role życiowe. Jak mierzyć sukces? Skąd brać motywację?,
2. Asertywność – jak umiejętnie mówić „nie”,
3. Kariera zawodowa młodego człowieka a trendy na rynku pracy,
4. Co warto wiedzieć o umowach o pracę i zatrudnieniu,
5. Dokumenty aplikacyjne – wskazówki dla każdego,
6. Jak Cię widzą, tak Cię piszą – sztuka wizażu i tworzenia stylu²⁷.

Próbując podsumować specyfikę działań prowadzonych przez biblioteki publiczne można stwierdzić, że przede wszystkim przeważa przekazywanie podstawowych informacji o ryn-

²² *Edukacja – Rozwój – Innowacja. Odkryj swój potencjał* [on-line]. Wrocław: MBP we Wrocławiu [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/mlodziej/projekty/edukacja-rozwoj-innowacja>.

²³ Tamże.

²⁴ ŚLUSARCZYK, Ł. Doradztwo zawodowe w bibliotece. *Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski* [on-line]. 2008, nr 1/2 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/1-2_08-ie/doradztwo.htm.

²⁵ KORAL, J. „Detektyw” śledzi rynek pracy [on-line]. Warszawa: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, 2008 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://rynekpracy.org/files/1bezrobocie.org.pl/public/casy_it_work_pl/081126_casy_it_detektyw.pdf, s. 5.

²⁶ *Warsztaty dla kowali* [on-line] Gliwice: MBP w Gliwicach [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.biblioteka.gliwice.pl/index.php?mod=proti_art&id_a=8&id_ =1406.

²⁷ *Harmonogram projektu współpracy szkolnych doradców zawodowych z biblioteką miejską. „Warsztaty dla kowali – wykuj swój sukces”* [on-line], [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://www.gim10.gliwice.pl/uploads/Harmonogram%20prelekcji%20MBP.pdf>.

ku pracy, wsparcie w określaniu celów zawodowych, ponadto skupiano się na praktycznych aspektach aplikowania (przygotowanie dokumentów, ćwiczenia dotyczące rozmowy kwalifikacyjnej), a także na rozwoju umiejętności miękkich i postaw – autoprezentacja, komunikacja, asertywność, zarządzanie sobą w czasie.

Projekt *Wykielkuj na rynku pracy*

Projekt *Wykielkuj na rynku pracy* realizowany jest w ramach pracy doktorskiej autorki niniejszego artykułu, przygotowywanej pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Kisilowskiej na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jego pilotażowa wersja odbyła się między listopadem 2015 a marcem 2016 r. w Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Ochota m.st. Warszawy w filii „Przystanek Książka”. Jesienią 2016 r. rozpoczęła się pierwsza ogólnopolska edycja projektu. Biorą w niej udział 23 biblioteki publiczne z 12 województw.

W ramach projektu bibliotekarze otrzymują następujące wsparcie:

- dostęp do poradnika metodycznego wraz z przykładowymi scenariuszami zajęć,
- dostęp do materiałów na zajęcia, przetestowanych w ramach pilotażu (prezentacje multimedialne, karty ćwiczeń, materiały dla uczestników do pracy indywidualnej),
- dostęp do przykładowych materiałów promocyjnych,
- wsparcie w formie webinarium wstępnego przed rozpoczęciem projektu oraz w razie potrzeby kolejnych spotkań on-line,
- wsparcie indywidualne w czasie prowadzenia projektu (drogą mailową, telefonicznie, przez Skype).

Projekt wpisuje się w szersze założenia pracy doktorskiej, biorąc jednak pod uwagę zadania o charakterze operacyjnym, celem *Wykielkuj na rynku pracy* jest podniesienie kompetencji młodych osób, wkraczających na rynek pracy lub podejmujących pierwsze kroki w realizacji zawodowych planów. W programie przewidziano cykl warsztatów oraz udostępnianie materiałów dostępnych w bibliotece i on-line. Dzięki temu młode osoby będą mogły zdobyć wiedzę i umiejętności praktyczne, pomagające w planowaniu własnej ścieżki rozwoju zawodowego, a także wykształcą postawę budującą poczucie własnej wartości i otwartości na czekające ich wyzwania. Projekt skierowany jest do dwóch grup odbiorców:

- uczniów II i III klas liceów ogólnokształcących,
- studentów ostatnich lat studiów i absolwentów szkół wyższych (maksymalnie rok od ukończenia nauki), którzy nie mogą znaleźć pracy.

Szczegółowa tematyka warsztatów obejmuje:

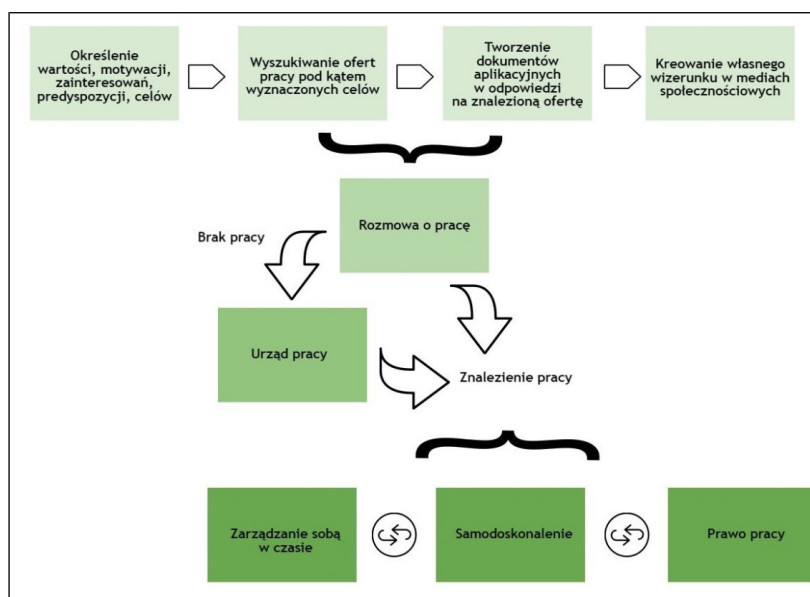
- budowanie własnej ścieżki kariery, w tym praca nad określeniem własnych wartości, motywacji i celów zawodowych,
- wyszukiwanie informacji o pracy, w tym pracy za granicą,
- przygotowanie dokumentów aplikacyjnych (CV klasyczne, kompetencyjne, europejskie, niestandardowe, list motywacyjny, podanie o pracę),
- portale społecznościowe a poszukiwanie pracy,
- rozmowa o pracę,
- urząd pracy,

- podstawy prawa pracy, a także zagadnienia związane z mobbingiem,
- staże i praktyki,
- samodoskonalenie, m.in. źródła informacji o możliwościach pozaformalnego podnoszenia swoich kompetencji,
- zarządzanie sobą w czasie.

Projekt bazuje na już zdobytych indywidualnych doświadczeniach uczestników i rozwija je sukcesywnie na kolejnych zajęciach. Ideą jest narastanie i uzupełnianie się kompetencji na poszczególnych etapach szkolenia (jak na przedstawionym poniżej diagramie – zob. Rys. 1). Etapy te starają się wpisywać w naturalny cykl tego, jak zwykle poszukujemy zatrudnienia i jak wyglądają nasze początki na nowym stanowisku. Można by przedstawić go następująco: etap przygotowawczy: określanie celów i zorientowanie się w ofertach pracy → budowanie wizerunku (m.in. poprzez przygotowanie dokumentów aplikacyjnych) → aplikowanie → rekrutacja → uzyskanie pracy (jeżeli istnieje taka potrzeba, poprzedzone kontaktem z instytucjami rynku pracy i pomocą z ich strony) → praca i zachowanie w środowisku pracy.

Swoistym wyzwaniem w trakcie planowania programu był taki dobór metod kształcenia, aby z jednej strony możliwie jak najgłębiej zaangażować uczestników, a z drugiej – nie obciążać nadmiernie bibliotekarza, dla którego prowadzenie zajęć jest tylko jednym z licznych obowiązków. Postawiono na metody poszukujące (tzw. metody samodzielnego uczenia się) m.in. klasyczne ćwiczenia, projekty, dyskusje problemowe, sytuacyjne, burza mózgów, studium przypadku, SWOT, a także gry, uzupełnione w mniejszym stopniu przez krótkie prezentacje. Poniżej przedstawiono przykład planszy do gry *Pogromcy mitów CV* (rys. 2).

Po zakończeniu pierwszej edycji projektu *Wykielkuj na rynku pracy* oraz części badawczej pracy doktorskiej, planowane jest udostępnienie na otwartych licencjach wypracowanych materiałów.

II. 1. Etapy szkolenia w ramach projektu *Wykielkuj na rynku pracy*
Źródło: opracowanie własne.

Pogromcy mitów
CV

	Prawda	Falsz
1. Rozwinięcie skrótu CV to "Curriculum Vitae"	☐	☐
2. CV to inaczej podanie o pracę	☐	☐
3. Istnieje jeden poprawny wzór CV	☐	☐
4. Każde CV musi mieścić się na jednej stronie	☐	☐
5. CV musi zawierać zdjęcie	☐	☐
6. Im więcej informacji w CV, tym lepiej	☐	☐
7. CV należy dostosowywać do ogłoszenia pracodawcy	☐	☐
8. CV to opis doświadczeń zdobytych tylko w pracy zawodowej	☐	☐
9. W CV należy uwzględniać przerwy w pracy zawodowej	☐	☐
10. W CV niepotrzebne są informacje na temat prywatnych zainteresowań	☐	☐
11. W CV należy zamieścić takie informacje jak: wiek, stan cywilny, miejsce urodzenia	☐	☐
12. W CV ważny jest profesjonalny adres e-mail	☐	☐

II. 2. Karta zawodnika z gry *Pogromcy mitów CV* w ramach programu *Wykielkuj na rynku pracy*
Źródło: opracowanie własne.

Kompetencje bibliotekarza

Czy każdy bibliotekarz może podjąć podobne działania na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy? Z pewnością każdy może spróbować. Aktywności tego rodzaju wpisują się w ogólniej rozumianą mediacyjną funkcję bibliotek²⁸. Zgodnie z tą ideą biblioteka i bibliotekarz pośredniczą pomiędzy użytkownikiem a zasobami informacyjnymi – w tym przypadku zasobami o tematyce rynku pracy. Dodatkowo pracownik biblioteki w sposób zaawansowany przetwarza je i prezentuje w atrakcyjnej formie. Działalność ta wpisuje się również w funkcję edukacyjną.

Kluczowa do podjęcia pracy z osobami bezrobotnymi i poszukującymi zatrudnienia jest, zdaniem autorki – postawa bibliotekarza. Musi to być osoba gotowa na przyswojenie i pogłębienie wiedzy potrzebnej do prowadzenia spotkań lub indywidualnych konsultacji (zwłaszcza, jeżeli nie miała wcześniejszych doświadczeń w tym zakresie). Z pewnością niezbędna jest tutaj także duża otwartość na nową rolę, nowe obszary działalności biblioteki, nowe grupy użytkowników, z którymi bibliotekarz będzie współpracował – na ich do-

²⁸ WOJCIECHOWSKI, J. *Biblioteka w komunikacji publicznej*. Warszawa: SBP, 2010, s. 70–72. ISBN 978-83-61464-38-9.

świadczenia, potrzeby i możliwości. Mieści się w tym także przyjęcie postawy partnerskiej w stosunku do lokalnych instytucji rynku pracy, z którymi warto podjąć współpracę przy podobnych projektach, i w stosunku do samych uczestników. Konieczna jest także głęboka empatia, ponieważ osoby poszukujące pracy znajdują się, ze względów oczywistych, w trudnej sytuacji życiowej (jeżeli nawet nie materialnej, to psychologicznej). Ponadto bibliotekarz powinien pamiętać o zobowiązaniach etycznych wynikających z kodeksów zawodowych.

Biorąc pod uwagę wiedzę niezbędną do udzielania wsparcia tej grupie użytkowników bibliotek potrzebna jest na pewno podstawowa znajomość rynku pracy. Warto przy tym przyjąć lokalny punkt widzenia, skupiając się na takich aspektach zagadnień związanych z rynkiem pracy, które są szczególnie ważne dla środowiska lokalnego biblioteki. Należy zauważyć, że w dużej mierze jest to tzw. wiedza *know how*, pochodząca z praktyki i własnych doświadczeń zawodowych. Niezbędna jest też znajomość przydatnych dla bibliotekarza oraz dla uczestników źródeł informacji, w tym własnego księgozbioru i/lub baz danych, zasobów innych bibliotek i instytucji, które polecić można osobom uczestniczącym w inicjatywach bibliotecznych, a także źródeł internetowych. Ważnym obszarem wiedzy, którą dysponować powinien bibliotekarz, są zagadnienia psychologiczne związane ze specyficzną sytuacją życiową osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Umiejętnościom bibliotekarza należy poświęcić nieco więcej miejsca. W przypadku szerzej zakrojonej aktywności szkoleniowej niezbędne są umiejętności trenerskie. Nie wykraczają one jednak poza zakres wykorzystywanych zwykle przy prowadzonych w bibliotekach zajęciach (np. z obszaru edukacji informacyjnej i medialnej). Konieczne są także kompetencje związane z samą organizacją spotkań dla uczestników i/lub indywidualnych konsultacji. Wymaga to wygospodarowania potrzebnego czasu oraz miejsca, nawiązania odpowiednich kontaktów, zgromadzenia i przygotowania materiałów. W tym miejscu trzeba wspomnieć, że pracownik musi mieć świadomość, że usługi, które chce zaproponować osobom poszukującym pracy, są tylko częścią działalności bibliotecznej i należy zachować tutaj odpowiednią miarę. W przypadku, gdy potrzeby użytkowników przekraczają możliwości bibliotekarza, nie jest niczym niepożądanym skierowanie osób do wyspecjalizowanych instytucji rynku pracy.

Wśród umiejętności „twardych”, związanych z przedmiotem działań na rzecz osób poszukujących pracy, wymienić należy przede wszystkim umiejętności komunikacyjne i językowe, szczególnie istotne np. przy pomocy w tworzeniu wszelkiego rodzaju dokumentów i przygotowaniu do rozmowy o pracę. Uzupełniają je kompetencje informatyczne, w tym szeroko rozumiane wyczucie graficzne. Nie należy także zapominać o kompetencjach informacyjnych.

Opisane powyżej kompetencje zostały syntetycznie przedstawione w tabeli 1., z podziałem na kompetencje funkcjonalne (tzw. twarde, o charakterze technicznym, mocno ukierunkowane na specyfikę działalności) i kompetencje behawioralne (tzw. miękkie, mające zastosowanie w wielu obszarach), w klasycznym układzie wiedza-umiejętności-postawy. Nie jest to oczywiście spis wyczerpujący i zamknięty.

Tab. 1. Kompetencje potrzebne bibliotekarzowi w pracy z osobami poszukującymi pracy

	Kompetencje funkcjonalne	Kompetencje behawioralne
Wiedza	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowa wiedza na temat rynku pracy, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ na temat instytucji rynku pracy ○ na temat sytuacji w regionie • <i>know how</i> • znajomość źródeł informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • aspekty psychologiczno-pedagogiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ sytuacja osób poszukujących pracy
Umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności językowe i komunikacyjne • umiejętność wyszukiwania, selekcji, oceny i przetwarzania informacji • umiejętności informatyczne, w tym graficzne 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętności organizacyjne <ul style="list-style-type: none"> ○ stawianie granic i „delegowanie” zadań • umiejętności trenerskie
Postawy	<ul style="list-style-type: none"> • zgodna z etyką pracy bibliotekarza • zgodna z etyką trenerską 	<ul style="list-style-type: none"> • chęć ciągłego uczenia się • otwartość • empatia

Źródło: opracowanie własne.

Czy rola bibliotekarza pracującego z osobami starającymi się o zatrudnienie jest równoznaczna z funkcją doradcy zawodowego lub pośrednika pracy? Z pewnością nie. Przedstawiciele tych dwóch ostatnich zawodów mają znacznie szerszy zakres obowiązków i większe możliwości wspierania osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym narzędzia instytucjonalne i finansowe. Zadaniem pracownika biblioteki nie jest więc zastępowanie ich, ale dopełnianie na małą skalę ich działań, a w razie potrzeby – kierowanie osób w trudnej sytuacji do odpowiednich instytucji. Biblioteka może być więc pierwszym z wielu kroków na drodze do znalezienia pracy. Poszukującym należy tylko życzyć, aby droga ta była jak najkrótsza!

Bibliografia:

1. BACZKO-DOMBI, A., STEC, M., STEC, M., KOMENDANT-BRODOWSKA, A. *Rozpracuj to z biblioteką: raport ewaluacyjny* [on-line]. Warszawa: FRSI, 2014 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://frsi.org.pl/rozpracuj-to-z-biblioteka-raport-ewaluacyjny/>.
2. BOROWSKI, H. *Do czego służą biblioteki?* [on-line]. Warszawa: FRSI, 2015 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.biblioteki.org/dam/jcr:6c77e7a0-2abd-43ca-91c0-586e378124ec/Do_czego_s%C5%82uza_biblioteki_raport.pdf.
3. CHOJNOWSKA, J. (oprac.). *Doradztwo zawodowe: zestawienie bibliograficzne pozycji dostępnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu* [on-line]. Wrocław, 2013 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.biblioteka.wroc.pl/attachments/article/66/bibliografia%20doradztwo%20zawodowe.docx-1_popr.doc.
4. *Edukacja – Rozwój – Innowacja. Odkryj swój potencjał* [on-line]. Wrocław: MBP we Wrocławiu [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/mlodziez/projekty/edukacja-rozwoj-innowacja>.

5. *Harmonogram projektu współpracy szkolnych doradców zawodowych z biblioteką miejską. „Warsztaty dla kowali – wykuj swój sukces”* [on-line], [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://www.gim10.gliwice.pl/uploads/Harmonogram%20prelekcji%20MBP.pdf>.
6. KORAL, J. „Detektyw” śledzi rynek pracy [on-line]. Warszawa: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, 2008 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://rynekpracy.org/files/1bezrobocie.org.pl/public/casy_it_work_pl/081126_casy_it_detektyw.pdf. ISBN 83-85928-16-2.
7. KOZIK, A. *W drodze do kariery zawodowej* [on-line], [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <https://la-bib.pl/inspiracja/pokaz/545/>.
8. *Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera*, wrzesień 2012-marzec 2015 [on-line]. Warszawa: FRIS, [2015] [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://linkdoprzyszlosci.pl/wp-content/uploads/2015/08/Zbiorcza_3-edycja_PL.pdf.
9. *Link do przyszłości. O projekcie* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://linkdoprzyszlosci.pl/o-projekcie/>.
10. *Organizacje pozarządowe bibliotekom: katalog ofert: II runda Programu Rozwoju Bibliotek* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/08/NGO_bibliotekom_katalog_ofert_II_RUNDA.pdf.
11. *Organizacje pozarządowe bibliotekom: katalog ofert: III runda Programu Rozwoju Bibliotek* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w WWW: http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/08/NGO_bibliotekom_katalog_ofert_III_RUNDA.pdf.
12. *Praca: Enter* [on-line]. Warszawa: FRIS, 2013 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://www.praca-enter.pl/>.
13. QUICK, S., PRIOR, G., TOOMBS, B., TAYLOR, L., CURRENTI, R. *Europejskie badanie opinii użytkowników na temat korzyści wynikających ze stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotekach publicznych* [on-line]. TNS, Bill & Melinda Gates Foundation, 2013 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/07/Europejskie_badanie_opinii_uzytkownikow_nt_korzysci_ze_stosowania_tik_w_bibliotekach_publicznych.pdf.
14. REJDAK, K. „Biblioteki dla młodych klientów”: projekt Fundacji Bertelsmanna. W: *Biblioteki dla młodych klientów: scenariusz*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, [2005], s. 13–17.
15. *Rozpracuj to z biblioteką* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://frsi.org.pl/projekt/rozpracuj-to-z-biblioteka/>.
16. ŚLUSARCZYK, Ł. Doradztwo zawodowe w bibliotece. *Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski* [on-line]. 2008, nr 1/2 [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/1-2_08-ie/doradztwo-.htm. ISSN 1640-2200.
17. *Warsztaty dla kowali* [on-line]. Gliwice: MBP w Gliwicach [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: http://www.biblioteka.gliwice.pl/index.php?mod=proti_art&id_a=8&id_b=1406.
18. WOJCIECHOWSKI, J. *Biblioteka w komunikacji publicznej*. Warszawa: SBP, 2010. ISBN 978-83-61464-38-9.
19. ZADOROŻNA, U. *Doradztwo zawodowe w „Mediatece”*. W: *Biblioteki dla młodych klientów: scenariusz*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, [2005], s. 35–37.
20. *Znamy wyniki naboru do projektu „Rozpracuj to z biblioteką”* [on-line]. Warszawa: FRIS [dostęp 16.10.2016]. Dostępny w: <http://frsi.org.pl/wyniki-naboru-rozpracuj-to-z-zbiblioteka/>.